
Kyrkomötet Ekumenikutskottets betänkande 2012:5

Gömda och glömda flyktingar i Sverige

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2012:12 De gömda och glömda i Sverige och motion 2012:15 Utvisade flyktingar. Utskottet avslår båda motionerna men föreslår kyrkomötet att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda och till nästa år komma med förslag på resursförstärkning till Svenska kyrkans arbete med flyktingar och asylsökande.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2012:12, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2012:12, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2012:12, punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2012:12, punkt 4.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2012:15.
6. Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda och till nästa år komma med förslag på resursförstärkning till Svenska kyrkans arbete med flyktingar och asylsökande.

Motionernas förslag

Motion 2012:12 av Ida Netzel m.fl., De gömda och glömda i Sverige

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att stödja flykting- och asylgrupper i Sverige med ekonomiska bidrag, bl.a. med rikskollekter, ny post i Svenska kyrkans budget på riksplan och inrättande av ett konto till flykting- och asylhjälp i Sverige.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkan ska ha ett mer aktivt deltagande i flykting- och asylgrupper i Sverige och därmed även stärka ekumeniska samarbeten.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ge ut information till anställda, ideella medarbetare och förtroendevalda i Svenska kyrkan om vad de kan göra och vart de kan vända sig när flyktingar och asylsökande kommer till kyrkan i behov av hjälp med olika problem.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ordna utbildningar för de anställda inom Svenska kyrkan på alla nivåer om hur de kan agera i olika situationer.

Motion 2012:15 av Anki Erdmann m.fl., Utvisade flyktingar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen, gärna genom Sveriges Kristna Råd, att ta initiativ till att följa upp vad som händer med de flyktingar som utvisas från Sverige.

Bakgrund

Svenska kyrkan ger sedan många år tillbaka en rikskollekt till Rådgivningsbyrån för flyktingar och asylsökande i Stockholm. Andra ekonomiska stöd till flyktingar kommer från några stift som tar upp stiftskollekter för flyktingändamål, och från dessa kollekt kan ofta församlingarna söka bidrag. I Göteborgs stift finns idag ett önskemål hos stiftet, Göteborgs kyrkliga stadsmission och Rädda barnen om att starta en filial till Rådgivningsbyrån för flykting- och asylsökande.

Om Svenska kyrkan på nationell nivå skulle inrätta en fond (konto) för ekonomiskt bidrag till stöd för flykting- och asylgrupper i Sverige skulle det samtidigt krävas ett system för hur pengarna ska fördelas. Detta finns inte i idag.

I en del fall finns det starka band mellan församlingar i Svenska kyrkan och flykting- och asylgrupper i Sverige, men ofta saknas de. När Svenska kyrkan är inblandad i denna typ av arbete och spelar en viktig roll beror det på att ett engagemang finns hos en enskild medarbetare, t.ex. hos en diakon. Många församlingar bedriver ett omfattande arbete med gömda flyktingar och asylsökande.

På den nationella nivån har Svenska kyrkan arbetat med flyktingfrågor under senare år, bland annat i samarbete med Sveriges Kristna Råd och det är ett samarbete som kommer att fortsätta.

Svenska kyrkan har inte antagit några riktlinjer för den del av verksamheten som berör flykting- och asylfrågor. Emellertid finns sedan år 2008 ett vägledningsdokument, som reviderades och uppdaterades under våren 2012, *Vägledning i flykting-, migrations- och integrationsfrågor för dig som arbetar i en församling i Svenska kyrkan*. Dokumentet finns att ladda ned från intranätet internwww.svenskakyrkan.se/migration. I denna vägledning finns avsnitt som beskriver hur en församling kan arbeta, dels med församlingsledning och dels med församlingsinstruktion. Vidare beskrivs hur församlingen kan samverka med andra aktörer. Det finns även ett avsnitt som beskriver vad denna typ av arbete kan innebära för församlingen och vilket stöd den kan få från sitt stiftskansli och från kyrkokansliet i Uppsala. Förutom att vägledningen innehåller en tresidig lista med litteraturtips, finns information om bland annat Sveriges Kristna Råds arbete. SKR arrangerar ibland kurser i flyktingfrågor, asyllagstiftning, integrationsfrågor och förhållningssätt som stödjare för flyktingar och asylsökande.

År 2010 gav Svenska kyrkan ut en antologi om migration, mångfald och människovärde med titeln *Där främlingskapet bryts kan en ny värld börja*. Avsikten med antologin är att rusta människor i att bemöta främlingsfientlighet och rasism. Att bemöta det sistnämnda har varit och är en viktig del av flykting- och asylarbetet både inom och utom Svenska kyrkan.

Sveriges Kristna Råd gav år 2007 ut broschyren *Detta vill vi! Kyrkorna och migrationsfrågorna*, den finns även översatt till engelska, spanska, finska och arabiska.

Svenska kyrkan på nationell nivå inbjuder sedan några år tillbaka till ett ekumeniskt nätverksmöte om flykting- och integrationsfrågor. Vid senaste träffen, april 2012, deltog ca 45 personer från hela landet. Nätverksmötet är en plats där de som driver dessa frågor lokalt kan träffas för att diskutera och utbyta erfarenheter. Två lokala exempel är *Projekt Brobygge* i Landskrona och Skellefteå

asylnätverk där man lyckats mobilisera människor i arbetet för att förändra situationen för flykting- och asylsökande.

I dag finns det inte någon anställd på den nationella nivån som arbetar med att följa upp vad som händer med flyktingar som avvisats från Sverige, det finns inte heller någon på Sveriges Kristna Råd som arbetar med detta. Att bygga upp denna typ av arbete kräver ekonomiska resurser, som tillsättning av tjänst, och resurser för att bygga upp ett system för hur arbetet med uppföljningen ska bedrivas.

Tidigare erfarenheter har visat att det kan vara farligt för avvisade flyktingar att bli "uppföljda", och det har därför varit bättre för dessa att hålla en låg profil.

Samtidigt handlar detta slag av arbete med uppföljning även om den egna säkerheten för den anställde. Troligen skulle denna typ av uppföljning dessutom vara ett arbete som måste ske utan vetskap hos myndigheterna, både i Sverige och i det land till vilket en flykting avvisats till.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Vid kyrkomötena 2010 och 2011 behandlades frågan om *Stöd till förföljda kristna* (Mot 2010:7, och *Förföljda kristna och gömda flyktingar* (Mot 2011:9). Båda motionerna innehöll förslag om att Svenska kyrkan skulle intensifiera arbetet med gömda flyktingar i Sverige och behandlades av Ekumenikutskottet (Eu 2010:1 och Eu 2011:4). Utskottet ansåg att motionärens intentioner redan var tillgodosedda genom det arbete som bedrivs i Svenska kyrkans församlingar, stift och på nationell nivå och ansåg inte att en utredning skulle förbättra arbetet och föreslog därför att motionerna skulle avslås. Kyrkomötet följde utskottets förslag och avslog motionerna både vid 2010 och 2011 års kyrkomöten.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2012:12.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2012:15.

Utskottet förslag: Kyrkomötet beslutar med anledning av motionerna 2012:12 och 15 att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda och till nästa kyrkomöte komma med förslag på resursförstärkning till Svenska kyrkans arbete med flyktingar och asylsökande.

Utskottet är väl medvetet om att frågan om flyktingar är en svår och viktig fråga för hela Svenska kyrkan och att den ständigt behöver aktualiseras. Utskottet menar att omfattande arbete bedrivs på alla nivåer i Svenska kyrkan, inte minst i församlingarna. Där arbetar både anställda, förtroendevalda och frivilliga på olika sätt med att stödja flyktingar och asylsökande. Utskottet vill poängtera att flyktingfrågan är en samvetsfråga för Svenska kyrkan och därför behövs resursförstärkning på olika sätt och på olika nivåer. För många församlingar är detta en betydande del av det diakonala arbetet som bedrivs. Även Svenska kyrkan närstående organisationer arbetar med flyktingar.

Stora delar av arbetet genomförs ekumeniskt, exempelvis genom Sveriges kristna råd. Utskottet påminner om Påskuppropet under fastan och påsktiden år 2005 som krävde en generösare flyktingpolitik där rätten till asyl återupprättas. Krav ställdes på den svenska regeringen att införa ett nytt domstolsförfarande genom att ge amnesti åt alla dem som vägrats asyl i vårt land. Den kampanjen gav resultat.

Utskottet vill hänvisa till sitt betänkande Eu 2011:4 där motion 2011:9 *Förföljda kristna och gömda flyktingar* behandlades och där utskottet gav

exempel på det arbete Svenska kyrkans olika nivåer bedriver på olika sätt. Så till exempel är Svenska kyrkan alltid representerad i Migrationsministerns flyktingpolitiska nätverk och även i Migrationsverkets NGO-plattform (non-governmental organization). Dessa träffas regelbundet och samtalar om flykting- och asylfrågor. Lobbyarbete kring frågan om flyktingar, från exempelvis Irak, pågår också ständigt i Svenska kyrkan genom enskilda människors olika kontaktnät.

Utskottet konstaterar slutligen att det finns ett behov av olika typer av fortbildnings- och utbildningsmaterial, i form av konkret arbetsmaterial men också genom i olika utbildningstillfällen. Många olika typer av material finns redan, och kan naturligtvis utvecklas, men utskottet uppfattar att det finns ett problem med att kommunicera ut detta i kyrkan. Många känner till exempel inte till det material och den verksamhet som bedrivs på Svenska kyrkans nationella nivå och som finns att tillgå på Svenska kyrkans hemsida.

Med anledning av motionerna 2012:12 och 2012:15 föreslår utskottet kyrkomötet att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda och till nästa kyrkomöte komma med förslag på resursförstärkning till Svenska kyrkans arbete med flyktingar och asylsökande.

Uppsala den 28 september 2012

På Ekumenikutskottets vägnar

Eva-Maria Munck, ordförande

Cajsa Sandgren, sekreterare

Beslutande: Eva-Maria Munck, ordförande, Britas Lennart Eriksson, Agneta Brendt, Evy Annér, Lina Larhult, Göran Karlsson, Hakon Långström, Gunilla Eldebro, Inga Alm, Kristina Backe, Katarina Wedin, Margit Borgström, Anders Novak, Tomas Jansson och Terence Honglo.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Solveig Lundström, Susanne Elmgren Lindberg, Lennart Petersson, Marja-Liisa Jernberg, Per-Olof Flodström, Sofia Rosenquist, Teresia Derlén, Lilian Nilsson, Anders Nihlgård, Fredrik Sidenvall och Kjell Petersson.

Biskoparna Hans-Erik Nordin och Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.